Р Е Ш Е Н И Е
№ 41508

гр. София, 26.10.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Първо отделение 87 състав,** в публично заседание на 15.10.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Жана Петрова

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Ивайло Занев, като разгледа дело номер **1855** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 – 285 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 203 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по искова молба с вх. № 5230/13.02.2026 г. по описа на Административен съд – София-град (АССГ), подадена от М. Й. Ш., ЕГН [ЕГН], с адрес: [населено място],[жк], [жилищен адрес] чрез пълномощник адв. И. С. от Софийска адвокатска колегия (САК), със съдебен адрес: [населено място], район „Т.“, [улица], партер, срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието, с адрес: [населено място], п. к. 1309, [улица].

С исковата молба е предявен иск за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди за периода на престоя му в Затвора в „К.“ от 01.03.2023 г. до 11.02.2026 г., с цена на иска 20 988 евро, от които 15 000 евро – главница и 5 988 евро – законна лихва за периода от 01.03.2023 г. до 11.02.2026 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане на вземането. Претендират се и направените по делото разноски.

В исковата молба се излагат подробни съображения, че противоправното деяние на ответника се обективира в бездействието на служителите на ГДИН, изразяващо се в неосигуряване на нормални битови, хигиенни условия и медицински грижи за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в Затвора „К.“ за периода от 01.03.2023 г. до 11.02.2026 г. Твърди се, че причинените неимуществени вреди са настъпили вследствие на лоши битови и хигиенни условия в Затвора „К.“, а именно: недостатъчна жилищна площ; лоши битови и хигиенни условия в

помещенията с наличие на влага, мухъл и течове в килията по време на дъжд; наличие на хлебарки, гризачи и дървеници в килиите; лоши условия за ползване на общите бани и тоалетни в закритата част на Затвора; липса на санитарен възел извън килиите, който ищецът да ползва при нужда по време на престоя си на открито; негодна за консумация вода (с цвят и мирис), както и честото ѝ спиране поради остаряла материална база; липса на медицинско лице в Затвора през по-голямата част от времето, което да се грижи за лишените от свобода при нужда. Поставянето на ищеца при посочените трайно неблагоприятни и унизителни битово-хигиенни и здравословни условия довело до траен психоемоционален стрес, системно недоспиване, усещане за задух и соматичен дискомфорт, което обусловило развитието на паник атаки, изразена тревожност и невъзможност за нормално хранене. Изложеното причинило на ищеца хронично недоспиване вследствие на постоянни ухапвания през нощта, загуба на апетит, физическа умора и допълнително влошило емоционалното му състояние. Описаните фактори, освен че влошили текущото здравословно състояние на ищеца, създали и реален риск от трайни и прогресиращи увреждания на организма му занапред, като метаболитни и нервни нарушения, които да доведат до трайна загуба на трудоспособност и съществено влошаване на качеството му на живот. Задълбочаването на настъпилите психични и функционални увреждания в резултат на липсата на своевременна и пълноценна психиатрична и медицинска помощ обусловило пряката и непосредствена причинно-следствена връзка, пораждаща отговорността на ответника за претърпените от ищеца неимуществени вреди.

В проведените по делото съдебни заседания ищецът чрез процесуалния си представител – адв. С., поддържа предявените искови претенции и фактическите обстоятелства, с които са обосновани в исковата молба. Счита, че съдът следва да ги уважи изцяло като доказани по основание и размер. Претендира възстановяване на направените по делото разноски съобразно представения списък по чл. 80 от ГПК.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, чрез юрк. Д., в писмен отговор и в съдебно заседание оспорва иска изцяло по основание и размер като неоснователен и недоказан. Застъпено е становище за липса на фактическа обоснованост на твърдяното нарушение на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС, както и липса на ясна конкретизация на основанието, на което се претендират вредите. Сочи се, че ищецът не е класифицирал вредите по причиняващите ги обстоятелства. Поддържа се, че претендираните незаконосъобразни бездействия не са осъществени, че в затворническото общежитие се осигуряват предвидените в закона битови и санитарни условия, провеждат се регулярни и извънредни дезинсекционни и дератизационни обработки (ДДД), които се осъществяват по график и извънредно при необходимост под организацията на служител от сектор „Медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода“ към ГДИН. Заявява, че липсват доказателства за оплаквания за наличие на паразити от страна на ищеца. Релевират се доводи, че качеството на водата е изследвано и съответства на стандартите, а ищецът е получавал редовна медицинска помощ при всяко оплакване. Относно пренаселеността в килиите сочи разпоредбата на чл. 20 от ППЗИНЗС, съгласно която за всеки затвор се определя максималният брой лишени от свобода, които могат да бъдат настанени съобразно разполагаемата жилищна площ, като в спалните помещения е осигурен достъп на дневна светлина, възможност за естествено проветряване и постоянен достъп до санитарен възел и течаща вода, като в заведенията от закрит тип и арестите в затворите ползването на санитарен възел и течаща вода се осъществява в спалните помещения. Навежда възражение, че ищецът изтърпява наказанието едва от 10.10.2024 г., като първоначално е пребивавал в приемно отделение на Затвора – [населено място], и едва след това е приведен в ЗОЗТ „К.“. В проведените съдебни заседания процесуалният представител на ответната страна ангажира писмени доказателства в подкрепа на становището за

липса на основание за присъждане на претендираното обезщетение за вреди поради недоказано нарушение на изискванията на чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение, а при условията на евентуалност прави възражение за прекомерност на претендираното адвокатско възнаграждение.
Контролиращата страна – Софийска градска прокуратура, чрез участващия прокурор З., изразява становище за неоснователност и недоказаност на исковата претенция поради недоказано противоправно бездействие на администрацията и недоказана причинна връзка. Алтернативно пледира за определяне на обезщетение в значително по-нисък размер съобразно критерия за справедливост, с оглед предотвратяване на неоснователно обогатяване.
Административен съд – София-град, Първо отделение, 87-и състав, след като обсъди поотделно и в съвкупност събраните по делото доказателства, в контекста на становищата на страните, прие за установено от фактическа страна следното:
Ищецът М. Й. Ш. изтърпява наказание „лишаване от свобода“ с общ размер от 5 години. От данните по личното досие и представените от ответника справки се установява, че фактическото изтърпяване на наказанието от ищеца е започнало на 10.10.2024 г., като първоначално за срок от 14 дни същият е бил настанен в приемното отделение на Затвора – [населено място].
Видно от докладна записка на мл. инспектор Т. И. – домакин на ЗОЗТ „К.“, се установява, че ищецът М. Ш. е приведен в ЗОЗТ „К.“ на 24.10.2024 г., като за визирания в исковата молба период 01.03.2023 г. – 11.02.2026 г. пребивава в ЗОЗТ „К.“ от 24.10.2024 г. до настоящия момент.
В докладна записка на инсп. А. П. – инспектор в СДВР, и гл. инспектор Р. Д. – за началник на Затвора – [населено място], се посочва, че лишеният от свобода М. Ш. е постъпил на 03.11.2023 г. в Затвора – [населено място], където е бил на територията на приемното отделение до 09.11.2023 г., разпределен в 8-а група, като впоследствие от 09.11.2023 г. до 24.10.2024 г. е бил разпределен в 11-а група в Затвора – [населено място].
По делото се установява, че след привеждането на М. Ш. в ЗОЗТ „К.“ на 24.10.2024 г. същият е бил разпределен в 11-а група, а на 25.10.2024 г. – преразпределен в 4-та група. Считано от 25.10.2024 г., е настанен в 4-та група в 41-во (първо) спално помещение до 17.03.2025 г., когато е преместен в 42-ро (второ) спално помещение, където е пребивавал до 17.08.2025 г.; от 17.08.2025 г. е настанен в 43-то (трето) спално помещение до 17.09.2025 г., а от 17.09.2025 г. е върнат отново в 41-во спално помещение до 10.02.2026 г., след която дата е преместен в 43-то спално помещение, където се е намирал към момента на подаване на настоящата искова молба.
Видно от писмо рег. № 111-30-6287#2/21.04.2026 г. (приложено по делото), 1-во спално помещение е с площ 44,70 кв. м и санитарно помещение 5,27 кв. м; 2-ро спално помещение е с площ 36,63 кв. м и санитарно помещение 5,56 кв. м; а 3-то спално помещение е с площ 36,59 кв. м и санитарно помещение 5,59 кв. м.
В представената от ГДИН справка относно ищеца за престоя на територията на ЗОЗТ „К.“ за периода от 24.10.2024 г. до 11.02.2026 г. са представени данни за лицата, които са били настанени в едно и също помещение с ищеца, като са конкретизирани номерът на спалното помещение и броят на настанените лица.
В 1-во спално помещение при площ 44,70 кв. м за процесния период са били настанявани между 7 и 9 лица. Във 2-ро спално помещение при площ 36,63 кв. м са били настанявани между 6 и 10 лица, а в 3-то спално помещение с площ 36,59 кв. м са настанявани между 8 и 10 лица.
От докладна записка рег. № 111-30-3886#2/18.03.2026 г. се установява, че спалните помещения първо, второ и трето на четвърта група отговарят на изискванията на чл. 20 и чл. 21 от ППЗИНЗС, като всички спални помещения са изградени с обемно остъкляване с пластмасова дограма, ориентирани към север и запад. В докладна записка рег. № 111-30-4276#1/17.03.2026 г. на Б. Ч. Г.

– ВПД ИСДВР на 11-а група и М. в Затвора – [населено място], е посочено, че всички спални помещения са оборудвани със санитарен възел, включващ един душ, една тоалетна и една мивка за общо ползване от настанените в спалното помещение лица. Оборудвани са с необходимото обзавеждане: легла, маса, столове и шкафове.
Представените писмени доказателства по делото показват извършени неколкократни ремонтни дейности през процесния период в спалните помещения, в които е бил настаняван ищецът, за които са изписани с протоколи строителни материали – фаянс, теракот, лепила, гипс, бои, латекс и др.
В спалните помещения на лишените от свобода е осигурена постоянно течаща студена вода, като изрично в писмо рег. № 111-30-6287#3/21.04.2026 г. на началника на Затвора – [населено място], е посочено, че студената вода е постоянно течаща, а топлата вода се подава по график. Представеният утвърден график показва подаване на топла вода към помещенията на 4-та група сутрин от 6:00 ч. до 7:00 ч., на обяд от 12:00 ч. до 13:00 ч., следобед от 14:00 ч. до 16:00 ч. и вечер от 19:00 ч. до 21:00 ч. Отоплението в сградите се осигурява от локална парна централа. Питейната вода в ЗОЗТ „К.“ се доставя от „Софийска вода“ АД. Водата е изследвана и съгласно представен протокол от изпитване № 1240773-3/27.03.2024 г. на води, предназначени за питейно-битови цели, с предмет на изследването: питейна вода в ЗОЗТ „К.“ – [населено място], изготвен по заявление на началника на Затвора – [населено място], е видно, че същата не съдържа тежки метали и показателите на констатираното съдържание на такива са отчетени с реални стойности, които са по-ниски от допустимите стойности на съответния показател за съдържание на тежки метали.
Спалните помещения се почистват и хигиенизират от самите лишени от свобода, които са настанени в тях. Администрацията на затвора осигурява препарати за почистване и хигиенизиране на помещенията. Всеки месец на групите се дават сапуни, прах за пране, белина, препарат за под и други препарати и пособия за почистване – като парцали и лопатки за почистване. Лишените от свобода имат възможност за закупуване на допълнителни почистващи препарати от лавката на затвора. Видно от представените списъци, за периодите, в които М. Ш. е пребивавал в ЗОЗТ „К.“, същият е получавал срещу подпис хигиенни материали – сапун и прах за пране.
Относно дезинфекцията, дезинсекцията и дератизацията (ДДД) е отразено, че се извършват по график и извънредно при необходимост от служители със завършен курс на обучение за изпълнители на ДДД, поради което ГДИН е официално вписана в публичната база данни на лицата, които извършват ДДД обработки, под № 60-00-40/29.09.2023 г. на сайта на Министерството на здравеопазването. Организацията се осъществява от служител от сектор „Медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода“ към ГДИН, определен от ръководител на ДДД дейностите, съгласно Наредба № 1 от 5 януари 2018 г. за условията и реда за извършване на дезинфекции, дезинсекции и дератизации. Графикът се изготвя от ръководителя на ДДД, който определя вида на обработките, вида на биоцидния препарат и честотата им. Обработките са ежемесечни и извънредни при възникнала необходимост. Приложени са протоколи, удостоверяващи извършените обработки по дезинфекция, дератизация и дезинсекция.
От представената информация и твърдения на ответника, както и видно от приобщеното по делото копие на амбулаторен журнал, се установява, че ищецът е посещавал медицинския кабинет, както и е бил конвоиран до СБАЛЛС при Затвора – [населено място], за консултации, без да са налични данни да е заявявал оплаквания за наличие на паразити.
В амбулаторния журнал е отбелязано, че на ищеца неколкократно за периода са извършвани прегледи и са предписвани различни видове медикаменти, като: Аспирин, Фамотидин, Диклак,

Фастум гел, Аналгин, Хелицид, Аспирин протект, Бромхексин, Пироксикам. На М. Ш. е отбелязано извършване на ALL Test с отразено вписване: „видимо неадекватно състояние“.
Не са констатирани молби или жалби, подадени от ищеца, относно ухапвания от дървеници или хлебарки в ЗОЗТ „К.“. Няма данни за предписвана медикаментозна терапия в тази насока, видно от приложените копия на амбулаторни журнали от медицинската служба при ЗОЗТ „К.“.
Актуалното психично и емоционално състояние на л. св. М. Ш. е отразено в изготвена експертна оценка от инспектор-психолог Л. Ц. във връзка с образуването на настоящото дело, която сочи липса на налудна продукция, липса на индикации лицето да се намира в повишена агресивна готовност и наличие на известни проблеми в социалната адаптация. По данни на лишения от свобода е отбелязано, че същият употребява П., като към момента на оценката не е споделил за актуални и значими проблеми и преживявания, които да налагат незабавна психологическа помощ.
По искане на ищеца по делото са разпитани свидетелите С. Г. В. и А. А. Б., както и д-р М. Т. Т. – завеждащ Здравната служба при ЗОЗТ „К.“.
В показанията на свидетеля С. Г. В., разпитан по искане на пълномощника на ищеца, се съдържа информация, че същият познава М. Ш. от С. централен затвор и от Затвора „К.“. Заедно с ищеца са в един корпус и заедно посещават училище. Относно емоционалното състояние на ищеца споделя, че М. Ш. не е в добро състояние, слабее и целият е в пъпки. Преди бил здраво момче, но вследствие на наличието на дървеници, които били изключително много на брой, наличието на влага, мухъл, плъхове и липсата на лекар видимо е променен. Ищецът му споделял за дървениците, хлебарките, влагата, мухъла и за липсата на 4 кв. м свободна площ, тъй като при него било пренаселено. По принцип, за да може да се спи там, трябвало да стоиш и да воюваш с дървениците или да спиш през деня. Твърди наличие на замърсяване във водата за пиене поради близостта на мястото за лишаване от свобода с кариера. Споделя за липса на лекар и на препарати, като след като той лично завел дела, започнали да осигуряват такива. Към настоящия момент имало медицинска сестра, която в събота и неделя не била на разположение, а лекар и зъболекар липсвали. Твърди, че за периода 2024 – 2025 г. перилни препарати и препарати за хигиена не им били давани регулярно. Липсвал санитарен възел на открито, поради което по време на престоя на открито („на каре“) удовлетворяването на физиологичните нужди ставало преди или след това. Заявява, че лично е подавал искове срещу ГДИН. Посочва, че за периода на престоя си никога не е бил в едно спално помещение с ищеца, но М. Ш. е бил настаняван в спално помещение № 2, което свидетелят е обитавал в предходен период (през 2021 – 2023 г.). Твърди, че в спално помещение № 2 има санитарен възел, но режимът на водата възпрепятствал настанените лица. Според последната информация, която има, в спалното помещение на Ш. са били настанени 9 или 10 човека. Посочва, че обработки срещу паразити са извършвани периодично, но според него били неефективни. Заявява, че има свободен достъп до спалните помещения, но не е влизал в килията на Ш. от 2023 г.
В показанията на свидетеля А. А. Б., разпитан по искане на процесуалния представител на ответника, се посочва, че познава ищеца от Затвора в „К.“ и знае, че е разпределен в 4-та група. С М. Ш. се виждали при посещенията на училище и при пазаруване в лавката. Свидетелят никога не е бил настаняван в едно спално помещение с ищеца. В килиите по принцип били по 7–8 човека, като предполага бройката според големината на помещението. Твърди, че дървеници и хлебарки имало навсякъде. Ищецът му споделял, че не може да спи поради тяхното наличие. Твърди, че през лятото се появявали бълхи. Посочва, че водата била на режим – пускали я около 17:00 ч. за около половин час и след това към 20:00 ч. за около 15–20 минути, поради което се създавали затруднения при къпането на всички настанени лица.

Снети са гласни доказателства и от д-р М. Т. Т. – завеждащ Здравна служба при ЗОЗТ „К.“. Свидетелят признава, че в общежитието и в затвора възникват проблеми с ухапвания от дървеници както спрямо лишените от свобода, така и спрямо надзорния състав. Д-р Т. изрично посочва, че по време на престоя на Ш. в ЗОЗТ „К.“ му е оказвана спешна медицинска помощ по повод генерализирана алергична реакция след ухапване от насекомо, при което му е била инжектирана ампула кортикостероид („Урбазон“). Свидетелят потвърждава още, че за процесния период ищецът е посещавал здравната служба около 10–12 пъти, включително за първична хирургична обработка на рана на ръката след убождане, както и че са му отпускани предписани витамини и общоукрепващи средства.

По отношение на водоснабдяването и качеството на водата: От приетия по делото протокол от изпитване № 1240773-З от 27.03.2024 г., издаден от Лабораторния изпитвателен комплекс към Столичната регионална здравна инспекция (СРЗИ), се установява, че изследваната проба питейна вода от ЗОЗТ „К.“ съответства на изискванията на Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Резултатите от физико-химичния и микробиологичния анализ сочат отсъствие на колиформи, ешерихия коли и чревни ентерококи; стойностите на тежки метали (олово, кадмий, мед, никел, арсен, антимон, хром) са под границите на определяне, а показателите за цвят, мирис, вкус и мътност са отчетени като приемливи за потребителите. Не се установява наличие на радиоактивни елементи или замърсяване с уран. Същевременно от показанията на свидетелите и представената от ответника документация се установява, че топлата вода в общежитието се е подавала по определен часови график с прекъсвания, което е създавало периодични затруднения при поддържането на личната хигиена.

Описаните релевантни за спора факти, установени въз основа на събраните по делото доказателства, налагат следните правни изводи:

Ищецът е активно легитимиран да претендира обезщетение по реда на чл. 285, ал. 1 във вр. с чл. 284, ал. 1 във вр. с чл. 3 от ЗИНЗС, поради което исковата претенция е процесуално допустима.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по смисъла на чл. 205 от АПК във вр. с чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, която е юридическо лице на бюджетна издръжка съгласно разпоредбата на чл. 12, ал. 2 от ЗИНЗС. Администрацията на ЗОЗТ „К.“ към Затвора – [населено място], от чиито незаконосъобразни бездействия се твърди да са причинени неимуществени вреди на ищеца, е част от специализираната административна структура на ответника (чл. 12, ал. 3 от ЗИНЗС).

Относно заявения исков период: Искът е предявен за присъждане на обезщетение за неблагоприятни условия в място за лишаване от свобода – ЗОЗТ „К.“, за периода от 01.03.2023 г. до 11.02.2026 г.

От събраните по делото доказателства безспорно се установява, че М. Ш. с ЕГН [ЕГН] е пребивавал в ЗОЗТ „К.“ през заявения исков период единствено за времето от **24.10.2024 г. до 11.02.2026 г.**

По отношение на останалия период, визиран в исковата молба (от 01.03.2023 г. до 23.10.2024 г.), съдът съобразява установеното по делото и неоспорено от страните обстоятелство, че ищецът е постъпил на 03.11.2023 г. в Затвора – [населено място], където е бил в приемното отделение до 09.11.2023 г. (разпределен в 8-а група), а впоследствие от 09.11.2023 г. до 24.10.2024 г. е бил в 11-а група на Затвора – [населено място]. Гореизложените данни сочат, че преди 24.10.2024 г. ищецът не е пребивавал в ЗОЗТ „К.“. Тъй като исковата претенция е изрично конкретизирана по основание с оглед условията в ЗОЗТ „К.“, а по делото се доказа, че ищецът не е пребивавал в това заведение в периода от 01.03.2023 г. до 23.10.2024 г., за този предходен период исковата претенция е изцяло недоказана и неоснователна, поради което следва да бъде отхвърлена (в

сходен смисъл са Решение № 2866 от 29.04.2024 г. по адм. д. № 934/2024 г. на АССГ и Решение № 1928 от 22.03.2024 г. по адм. д. № 8650/2023 г. на АССГ).
Разгледан по същество за доказания период (24.10.2024 г. – 11.02.2026 г.), предявеният иск е частично основателен по следните съображения:
Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от същия закон. С исковата молба се претендират претърпени неимуществени вреди, породени от неизпълнение на задължението на администрацията на ответника за осигуряване на нормални битови, хигиенни условия и медицински грижи при изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в ЗОЗТ „К.“ в периода от 24.10.2024 г. до 11.02.2026 г.
Предвиденото в разпоредбата на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС компенсаторно средство за защита на лишени от свобода за причинени вреди от специализирани органи по изпълнение на наказанията е приложимо при установени нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС. Въведената с чл. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС) и възпроизведена в националното законодателство абсолютна забрана за изтезания, нечовешко или унизително отношение или наказание обхваща и поставянето на задържаните лица в неблагоприятни материално-битови условия. В практиката на ЕСПЧ непротиворечиво се приема, че лошите условия на задържане или отношението към настанените лица могат да представляват унизително или нечовешко отношение в зависимост от интензитета на понесеното страдание и унижение. Изброените в нормата на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС неблагоприятни условия – „липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност“, не са лимитативно изчерпани. При преценката на условията по чл. 3 от ЗИНЗС и чл. 3 от КЗПЧОС, съгласно чл. 284, ал. 2 от ЗИНЗС, съдът отчита кумулативното въздействие на битовите фактори и продължителността на периода, през който лицето е било поставено при тях.
За да възникне правото на обезщетение по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, е необходимо да бъдат установени следните кумулативни предпоставки: незаконосъобразно действие или бездействие на органите по изпълнение на наказанията, съставляващо нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС; настъпила вреда в правната сфера на ищеца; и пряка и непосредствена причинна връзка между нарушението и вредата.
За разлика от общия деликтен състав по чл. 45 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), при отговорността по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС вината на конкретните длъжностни лица е ирелевантна. Наред с това по силата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС е въведена оборима законова презумпция за настъпване на неимуществени вреди при доказано нарушение на забраната по чл. 3 от ЗИНЗС. Следователно в тежест на ответника е да ангажира доказателства, с които да разколебае презумираното настъпване на твърдените от лишения от свобода неимуществени вреди.
В тежест на ищеца остава пълното и главно доказване на факта на извършеното незаконосъобразно действие или бездействие от страна на администрацията, нарушаващо стандарта по чл. 3 от ЗИНЗС.
По отношение на материалните и санитарно-хигиенните условия през доказания период (24.10.2024 г. – 11.02.2026 г.):
По твърдението за пренаселеност и недостатъчна жилищна площ: От събраните доказателства се установи, че осигурената на ищеца жилищна площ е варирала между 3,66 кв. м и 6,39 кв. м на

лице. Макар през определени кратки интервали площта да е била незначително под установения в чл. 43, ал. 4 от ЗИНЗС национален стандарт от 4 кв. м, тя не е падала под абсолютния критичен праг от 3 кв. м на затворник, изведен в практиката на ЕСПЧ (вж. решение на Голямата камара по делото *Muгљіж v. Croatia*). Поради това факторът площ сам по себе си не съставлява самостоятелно тежко нарушение, но следва да бъде отчетен в съвкупност с останалите елементи на битовата среда.

Относно условията в спалните помещения, в които е пребивавал ищецът през процесния период: Видно от представената докладна записка рег. № 111-30-3886#2/18.03.2026 г., спалните помещения първо, второ и трето на четвърта група отговарят на изискванията на чл. 20 и чл. 21 от ППЗИНЗС. Всички спални помещения са оборудвани със самостоятелен санитарен възел, включващ душ, тоалетна и мивка за общо ползване от настанените в помещението лица. Представените писмени доказателства за изписани строителни материали (фаянс, теракот, лепила, гипс, бои, латекс и др.) удостоверяват извършени ремонтни дейности през процесния период (през м. февруари 2024 г. и през м. декември 2025 г.) в спалните и санитарните помещения на ЗОЗТ „К.“, в които е бил настаняван ищецът. Притокът на естествена дневна светлина и проветряването в тях не са били ограничени, тъй като помещенията разполагат с прозорци с обемно остъкляване и PVC дограма, което опровергава част от твърденията в исковата молба относно липсата на светлина, въздух и наличието на постоянни течове.

Оплакванията за липса на медицинско обслужване останаха изцяло недоказани. От показанията на д-р Т. и представените медицински справки се установи, че ищецът е имал непрекъснат достъп до лекар и при всяка възникнала медицинска нужда (включително при алергичната реакция и при битовата травма на ръката) му е била оказвана адекватна и своевременна медицинска помощ.

При съвкупната преценка на събрания доказателствен материал съдът намира, че кумулативното въздействие на битовите условия в ЗОЗТ „К.“ за доказания период от 24.10.2024 г. до 11.02.2026 г. (общо 476 дни), доминирано от доказаното системно наличие на дървеници и хлебарки, неефективността на извършваните дезинсекционни обработки и епизодичното неспазване на стандарта за минимална жилищна площ, покрива фактическия състав на чл. 3, ал. 2 във връзка с ал. 1 от ЗИНЗС. По силата на законовата презумпция на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС настъпването на неимуществени вреди (физически дискомфорт, болки и сърбежи от ухапвания, смущения в съня, безпокойство, чувство за незащитеност и накърнено човешко достойнство) се предполага, като ответникът не ангажира доказателства, оборващи тази презумпция.

Според настоящия съдебен състав ангажираните писмени и гласни доказателства установяват кумулативното наличие на изискуемите материалноправни предпоставки по предявения иск с правно основание чл. 284, ал. 1 във вр. с чл. 3 от ЗИНЗС във вр. с чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ: бездействие на органите по изпълнение на наказанията по осигуряване на ефективна дезинсекция и нормални условия на задържане, настъпили неимуществени вреди в правната сфера на ищеца и пряка причинно-следствена връзка между бездействието и претърпените вреди.

Относно размера на дължимото обезщетение:

Размерът на обезщетението за неимуществени вреди следва да се определи по справедливост съгласно чл. 52 от ЗЗД във връзка с § 1 от ДР на ЗОДОВ. При определяне на паричния еквивалент съдът съобразява продължителността на доказания престой в ЗОЗТ „К.“ (476 дни / около 1 година, 3 месеца и 18 дни), характера и интензитета на понесените негативни преживявания (системно безпокойство от насекоми, нарушен сън и лекувана единична алергична реакция), отсъствието на трайни физически или психически увреждания на здравето, икономическия стандарт в страната към релевантния период, както и практиката на ЕСПЧ и националните съдилища по аналогични казуси. Като отчете посочените обстоятелства, съдът приема, че

справедливият размер на обезщетението възлиза на 952 (деветстотин петдесет и две) евро (по 2 евро на ден). За разликата над уважения размер от 952 евро до пълния предявен размер от 15 000 евро главница, както и за периода преди 24.10.2024 г., искът следва да бъде отхвърлен като неоснователен и недоказан.
Относно претенцията за лихви:
Претенцията за присъждане на сумата от 5 988 евро, представляваща мораторна законна лихва за периода от 01.03.2023 г. до 11.02.2026 г., е неоснователна. Обезщетението за неимуществени вреди се определя глобално от съда по справедливост към момента на постановяване на решението, поради което предварително начислена мораторна лихва за минал период не се дължи и претенцията за нея следва да бъде отхвърлена. Върху присъдената главница от 952 евро ответникът дължи законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 13.02.2026 г., до окончателното изплащане на вземането.
Относно разноските:
При този изход на спора разноски следва да се присъдят в хипотезата на чл. 286, ал. 3 от ЗИНЗС – когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса в размер на 5,12 евро.
Ищецът претендира присъждане на разноски в хипотезата на чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата (ЗА), според който адвокатът може да оказва безплатна правна помощ и съдействие на материално затруднени лица. Предвид правното положение на ищеца като лице, изтърпяващо наказание „лишаване от свобода“, както и изричното вписване в приложения към исковата молба договор за правна защита и съдействие от 15.01.2026 г., че възнаграждението е договорено при условията на чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА, съдът намира, че в полза на адв. И. И. С. от САК следва да се присъди адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 от ЗА, определено съразмерно с уважената част от иска съгласно чл. 8, ал. 1 във вр. с чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от 2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в размер на 248.59 евро.
В хипотезата на частично уважаване на иска в специалното производство по ЗИНЗС не е предвидена възможност за осъждане на ищеца да заплати на ответника юрисконсултско възнаграждение, поради което такова не следва да се присъжда.
Водим от горното и на основание чл. 285 от ЗИНЗС във връзка с чл. 203 от АПК във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, Административен съд – София-град, Първо отделение, 87-и състав,

Р Е Ш И :

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието, с адрес: [населено място], [улица], да заплати на М. Й. Ш., ЕГН [ЕГН], с адрес: [населено място],[жк], [жилищен адрес] сумата от 952 (деветстотин петдесет и две) евро, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди вследствие на незаконосъобразни бездействия на администрацията на ЗОЗТ „К.“, изразяващи се в поставянето му в неблагоприятни битово-хигиенни условия в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС за периода от 24.10.2024 г. до 11.02.2026 г., ведно със законната лихва върху тази главница, считано от датата на подаване на исковата молба – 13.02.2026 г., до окончателното ѝ изплащане, както и сумата от 5,12 (пет евро и дванадесет евроцента) евро – разноски за внесена държавна такса.
ОТХВЪРЛЯ предявения от М. Й. Ш., ЕГН [ЕГН], иск срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за разликата над уважения размер от 952 евро до пълния претендиран размер от 15 000 евро главница, както и за периода от 01.03.2023 г. до 23.10.2024 г., като НЕОСНОВАТЕЛЕН И НЕДОКАЗАН.

ОТХВЪРЛЯ предявения от М. Й. Ш., ЕГН [ЕГН], иск срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за заплащане на сумата от 5 988 (пет хиляди деветстотин осемдесет и осем) евро, представляваща мораторна законна лихва за периода от 01.03.2023 г. до 11.02.2026 г., като НЕОСНОВАТЕЛЕН.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието да заплати на адвокат И. И. С. от Софийска адвокатска колегия, със съдебен адрес: [населено място], район „Т.“, [улица], партер, сумата от 248,59 (двеста четиридесет и осем евро и петдесет и девет евроцента) евро – адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 във връзка с ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата съразмерно с уважената част от иска.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд – София-град в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: